

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med snart 100 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Teknas innspill til statsbudsjettet for 2024

Teknologi og kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Kompetanse | Grønn og digital omstilling | Forskning og grønn industriutvikling

Viktige saker:

- Vi må ha en teknologi- og realfagssatsning
- Vi må ha et taktskifte i energipolitikken
- Fjerne ekstra arbeidsgiveravgift for inntekt over 750 000 kr.

Teknologi og kompetanse for fremtidens arbeidsliv

Tekna mener det er avgjørende at den videre utviklingen i samfunnet imøtekommer behovene til dagens generasjon uten å redusere mulighetene for kommende generasjoner, både sosialt, økonomisk og miljømessig. Norge må klare å omstille norsk næringsliv for å sikre verdiskaping, arbeidsplasser, økt eksport og en grønn omstilling.

Kompetanse

Teknologisk og realfaglig kompetanse er helt sentral for å nå målene i det grønne skiftet og lykkes med den digitale omstillingen. Det er et stort kompetansebehov for disse fagretningene i arbeidsmarkedet. Tekna mener derfor at vi må ha et høyt trykk på de teknologiske og naturvitenskapelige fagområdene og at budsjettet gjenspeiler en tydelig prioritering i denne retning.

Realfagsløft

Tekna savner en mer ambisiøs satsning på realfag fra regjeringen. Realfagene må få en større plass i grunnskolen, lærernes realfagskompetanse må styrkes under utdanning og lærerne i arbeid må få muligheter for etter- og videreutdanning.

- Vi må ha et **realfagsløft for å styrke statusen til realfagene i skolen** slik at flere elever velger disse fagene. Mulighetene for faglig fordyping må bli bedre, krav til kompetanse, og en ekstra time realfag i skolen må på plass. Ekstrapoeng for realfag ved opptak til studier må beholdes.
- **Lærerspesialistordningen** må gjeninnføres.
- Det må utvikles ordninger tilsvarende **realfagskommuner** for skoleåret 2024-2025.
- **Ungdomstrinnsatsningen** må følges opp med tilstrekkelig ressurser og midler for å sikre god tilgang på egnet **læremateriell og fasiliteter** til å gi god undervisning i teknologi- og naturfag.
- Bevilgningene til **etter- og videreutdanning av lærere** med formelle kvalifikasjoner må økes.

Livslang læring

Et arbeidsliv i endring gjør at alle arbeidstakere vil ha behov for etter- og videreutdanning i løpet av karrieren. Kompetansepolitikken må i langt større grad tilpasses arbeidstakeres behov, med fleksible og arbeidslivsnære tilbud, og med offentlig finansiering for å sikre at muligheten til faglig påfyll ikke avhenger av egen økonomi eller arbeidsgivers betalingsvilje eller evne.

- Det må komme statlige midler i statsbudsjettet til **etter- og videreutdanning som inkluderer dem med høyere utdanning**.
- Etter- og videreutdanning må inngå som en integrert del av det samfunnsoppdraget som våre utdanningsinstitusjoner er gitt på høyere nivå. Det må gjenspeiles i **økt grunnfinansiering**.
- Regjeringen må sikre at det tilbys **muligheter for å ta delemner og kurs uten egenbetaling** på linje med gradsutdanning ved våre offentlig finansierte universiteter og høyskoler.

Høyere utdanning

Det må på plass tiltak for økt rekruttering til teknologi og realfag for å kunne møte ambisjonen i langtidsplanen om å få flere studenter fra norske utdanningsinstitusjoner inn i doktorgradsutdanninger i teknologi, dette er bla. viktig for at flere kan sikkerhetsklareres. Kapasiteten av vitenskapelig ansatte innen realfag må økes, i dag er rekruttering av de fleste vitenskapelig ansatte fra andre land.

- Det må lages en **opptrappingsplan og en rekrutteringsstrategi** for å sikre at vi har tilstrekkelig kapasitet blant vitenskapelig ansatte, særlig innen MNT-fagene.
- Det må bevilges **midler til implementering og oppfølging av digitaliseringsstrategien i UH-sektoren**.
- **Tillitsreformen i universitets- og høyskolesektoren** må sikres med konkrete tiltak som skal bidra til bedre ressursutnyttelse og kostnadsbesparing. Det må ikke kuttes i drift i sektoren før man har redusert arbeidsmengden knyttet til unødvendig rapportering.
- Det må innføres **kompenserende ordninger, for utenlandsstudenter** utenfor EØS/Sveits for å sikre rekruttering av studenter til studieprogram av særlig betydning for norsk arbeidsliv.
- Studiestøtten må trappes opp mot **1,5 ganger grunnbeløpet** i folketrygden.
- Det bør nedsettes en ekspertgruppe som får i oppgave å lage en **full gjennomgang og et oppdatert kunnskapsgrunnlag om vurderingsmetoder av studentene**. Arbeidet må skje i tett samarbeid med studenter og ansatte i sektoren.
- Det må **etableres et permanent psykolog- og terapeuttilbud på hvert lærested** som gir profesjonell bistand til de studentene som sliter med psykisk uhelse.
- **Kuttet i stipendandelen til norske studenter i utlandet må enten reverseres**, ellers så må man finne andre kompenserende tiltak for studenter som velger å ta en gradstudium i utlandet.

Kompetansemangel i kommunene

Teknas egen undersøkelse om mangel på tilgang til kompetanse i kommunene viser en bekymringsfull rekrutteringsutfordring i kommune-Norge.¹ Mangel på kompetanse kan gå ut over lokalsamfunns evne til å sikre samfunnskritiske funksjoner og tilfredsstillende beredskap for innbyggere.

- Kommunene må sikres tilstrekkelig **midler til satsning på kompetanseheving og rekruttering** for å møte det kompetansegapet vi ser innen kjerneområdene for å løse lovpålagte oppgaver.

Grønn- og digital omstilling

Klimaendringene er en av de største utfordringene verden står overfor, og ødeleggelse av natur er en like alvorlig trussel mot våre livsbetingelser. Den grønne omstillingen og digitaliseringen av samfunnet må ses på som to parallelle utviklingsløp hvor digitaliseringen underbygger en bærekraftig utvikling.

Energi og klima

Dersom Norge skal nå sine klimamål og samtidig opprettholde en god kraftbalanse, må vi gjennomføre et taktskifte, både i arbeidet for energisparing og –effektivisering og produksjon av ny fornybar energi. Tekna vil fremheve tre områder som særlig haster: Teknologit utvikling for flytende havvind, karbonfangst og lagring (CCS) og tiltak for utnyttelse av overskuddsvarme i industrien.

- Ved **tildeling av konsesjoner til havvind** er det viktig å stille kvalitative krav som støtter opp under forskning, kompetanse og industriutvikling i Norge.
- Det må jobbes langs to spor for å sikre best mulig **kunnskap om havmiljøet**. I tillegg til kravene om kartlegginger og miljøhensyn til utbyggerne, har OED som sektordepartement et ansvar for å finansiere forskning og bygge opp nødvendig kompetanse i forvaltningen.
- **Havindsatsingen må koordineres sammen med nettsatsingen** til havs og på land, slik at Norges kraftressurser bygges raskt ut og utnytter Norges unike muligheter til å koble regulerbar vannkraft og havvind sammen.

¹ [Tekna-undersøkelse viser rekrutteringskrise i kommunene](#)

- Regjeringen, sammen med industrien, må **finne tiltak som er tilstrekkelig til å utløse storskala karbonfangst** ved de største punktutslippene for CO₂ i Norge.
- **Satsningen på ENØK** må styrkes, og sammen med industrien og kommunene må det utarbeides forslag til konkrete virkemidler som kan utnytte det store energipotensialet i spillvarme fra industrien.

Naturmangfold

Tap av natur og naturmangfold er et alvorlig samfunnsproblem både globalt og i Norge. Området fremstår fremdeles som underforstått og underfinansiert. Forskning forteller oss tydelig at tap av natur er en like stor trussel mot samfunnet som klimaendringene. Montreal-avtalen må følges opp gjennom en **betydelig opptrapping av innsatsen for naturen** med minimum én milliard.

- Det må gis finansiering til at alle kommuner får etablert **kommunedelplaner for natur**.
- Bevilgningene til gjennomføring av **nasjonal marin verneplan** og utredning av **nye marine verneområder** må økes, samtidig som verneinnsatsen for naturtyper på land trappes opp.
- Det må opprettes **et fond for restaurering av norsk natur** som er blitt ødelagt av utbygging. Samtidig må det utvikles en nasjonal plan for restaurering av 15 prosent av forringede økosystemer.
- Det må etableres en **nasjonal plan for å styrke naturens evne til å begrense flom og skredskader**.

Digital omstilling

Behovet for forskning og utvikling på muliggjørende teknologier og digitalisering er sterkt tiltakende. Digitalisering er kjernen i å løse sentrale samfunnsutfordringer og vil være avgjørende for den grønne industrialiseringen.

- Budsjettene til sektordepartementene til **forskning på digitalisering og IKT** må styrkes kraftig.
- **Digitaliseringsporteføljen bør flyttes tilbake til NFD** for å sikre koordinering med satsningen på grønn industriutvikling.
- Tilskuddsordningen for bredbånd må trappes videre opp for å nå målet **om gigabit-dekning for 95 prosent av norske husholdninger** innen 2025.

Forskning og grønn industriutvikling

Vi må utnytte forskningskapasiteten for å klare en god omstilling til et mer bærekraftig samfunn, skape nye arbeidsplasser og sikre at vi har god rekruttering av vitenskapelig ansatte innen akademien. Politikken må bidra til at vi klarer å utnytte våre kunnskapsfortrinn og omstillingskraften som ligger i næringslivet og i forskningsinstitusjonene.

- Den økte **arbeidsgiveravgiften for ansatte med inntekt over 750 000 kr** må reverseres.
- Det må settes et **mål på offentlig forskningsinnsats tilsvarende 1,25 prosent av BNP** i løpet av denne stortingsperioden og fremmes en opptrappingsplan for å nå dette målet.
- **Grunnfinansieringen til forskningsinstituttene trappes opp til 25 prosent** i løpet av stortingsperioden.
- Ordningen «**innovasjonsprosjekter i næringslivet**» (IPN) må styrkes tilsvarende nivået i 2021.
- Utlysingsrunden med **Grønn plattform** for perioden 2023 – 2025 må styrkes med 400 mill. kr slik at den er på samme nivå som den forrige utlysingsperioden.
- **Klyngeprogrammet** må styrkes med 210 mill. kr tilsvarende kuttene de to siste årene.